

Dracs de forja. Capella dels Dolors i Casa Coll i Regàs (Mataró). Fotografia: Guillem F. Gel

FORJA

L'ornamentació en ferro juga un paper preferent en l'arquitectura modernista catalana. El seu ús respon a una doble concepció estètica i ideològica, fonamentada en la integració de les arts i en la presa de consciència del passat industrial català; a ulls dels arquitectes modernistes, el ferro de forja simbolitzava l'antiga indústria siderúrgica –les fargues pirinenques– i el treball artesanal propi de les societats gremials. Puig i Cadafalch compartia aquesta visió i va posar-la en pràctica a través de dues actuacions fonamentals: la posada en valor del patrimoni metàl·lic i la renovació de les arts aplicades a l'arquitectura.

El coneixement de la forja i la metal·listeria antigues, assolit a través de l'estudi i la documentació dels elements conservats, resulta evident en l'obra primerenca de Puig i Cadafalch. Les cases Martí, Amatller, Coll i Regàs i Garí estan plenes de motius ornamentals que reinterpreten els models estilístics i iconogràfics de la forja medieval i barroca, i que conviuen amb d'altres que projecten el nou llenguatge modernista basat en l'ornamentació floral i en la línia coup de fouet. L'execució de les obres també prioritza la recuperació de les tècniques medievals, amb especial predilecció pel repussat de planxa metàl·lica.

Les reixes de la casa Coll i Regàs ofereixen una bona síntesi dels motius ornamentals i iconogràfics vigents en diversos períodes històrics: s'hi troben les espirals romàniques; els quadrilòbuls, les frondes i els florons de la reixeria gòtica; les torsions helicoidals de les balconades barroques... El bestiari medieval també hi és present a través dels dos dracs escultòrics que presideixen el lavabo. El coneixement que Puig tenia de la forja tradicional es palesa fins i tot a la llinda de pedra que presideix l'entrada principal, on s'hi reproduïx el pany d'una arquimesa del segle XVII.

Malgrat que no es disposa, ara per ara, de fonts escrites que permetin testimoniar els noms dels col·laboradors de l'arquitecte, nombroses publicacions i catàlegs de l'època confirmen que Manuel Ballarín obrà el drac de forja del lavabo, les baranes de l'escala i del pati interior –amb la col·laboració potser d'Esteve Andorrà– i els florons que coronen la columna de ferro colat. Més dubtosa és l'autoria dels reixats de les finestres de la façana principal, que podrien ser obra total o parcial de Valeri Tiestos –el repussador aragonès descobert per Domènech i Montaner i contractat per Ballarín vers 1897– o d'Andrés Montserrat. Aquest darrer s'ha pogut documentar recentment com l'autor de la reixa que tanca el passatge del Patriarca de la casa Martí, la qual presenta algunes similituds amb les de la casa Coll i Regàs. L'artística aixeta de bronze en forma de drac alat –instal·lada també a la casa Amatller i a la casa Garí– és obra de la Foneria Masriera i Campins.

Dra. Lluïsa Amenós Martínez